

A FELHŐSZAKADÁST KÖVETŐEN TÓVÁ ALAKULT PONOR-RÉT
Balról érkezik a tápláló patak, jobbra pedig a víz alatt dolgoznak
(de nem elég gyorsan!) a víznyelők

ÉLŐ KARSZT

„A karsztszurdokban vízbe lépni lehet, eltévedni nem; a töbrös karsztfennsíkon eltévedni lehet, vízbe lépni nem...” – Éppen e sok évtizedes tapasztalati tényt igyekszem magyarázni a terepgyakorlaton részt vevő hallgatóknak – mintegy vigasztalásképpen –, hiszen már sokadjára lépnek-csúsznak a szurdok alján folyó patak vizébe. Pár nappal később azonban az élet vaskosan rám cáfol.

A Bihar-hegységben magasodó, töbrökben is gazdag Pádis-fennsík részben fedett karszt, ami azt jelenti, hogy a jól oldódó mészkövet helyenként

vízzáró fedőüledékek borítják, és ezeken kisebb patakok alakulnak ki, melyek több méter mély víznyelőkben, olykor barlangokban végződnek. Ezek a vízfolyások azonban többnyire kicsik és szelídek. Idén augusztus 26-án éjszaka azonban megnyíltak az ég csatornái, és délutánig zuhogott az eső. Dél előtt 10-kor kiraktunk egy tábori „mérőpoharat”, mely 14 órára csurig telt, így biztosan állíthatjuk, hogy legalább 80 mm eső hullott ennyi idő alatt a fennsíkra.

Nem is mozdulunk ki a táborból, csak csapatunk legbátrabb tagja szerez a szomszéd kunyhóban éledező nénitől finom áfonyás lángosokat. A sátrak mellett folyó patak azonban szemünk láttára duzzad meg és válik egyre zavarosabbá. Amint délutánra alábbhagy az eső, elindulunk, hogy megfigyeljük a víznyelőt működés közben. Nos, a 4-5 méter mély nyelőből semmi sem látszik, mert a patak csurig megtöltötte vízzel a tágas mélyedést, sőt átbukott a következő töbröbe és még a mögötte levőbe is! Éppen akkor érkezünk oda, amikor megtelik ez a töbrös is, és a zavaros lé egy mini vízesést létrehozva átfolyik a következőbe.

Fantasztikus működés közben látni a karsztot, mert bár a töbrösorok ilyesfajta működéséről eddig is volt némi fogalmunk, de megfigyelni csak ritkán lehet ezeket a folyamatokat, és még az ott élő öregebb helyi pásztorok is csak két-három ilyen esetre emlékeznek

az elmúlt több évtizedből. Igazi élmény, amikor a tanár is először látja, amit már évek óta tanít!

A rossz időn felbuzdulva igyekszünk át a hallgatókkal a Ponor-rét felé. Útközben a karszt meg-

elevenedik, és a pádisi nyelőknél beszivárgó vizek hatására egy szinttel lejjebb a karsztnak orrán-száján ömlik a víz. A füves lejtőkön a „semmiből” egyszer csak források fakadnak és folynak mindenfelé (de leginkább lefelé...). Végül a Ponor-réten – ahogy arra ezek után számítottunk is – a szép, füves rét helyén nagyméretű tavat találunk, hiszen az itteni nyelők sem bírják a Ponor-forrásbarlangból zubogó megáradt patak vizét ilyen

gyorsan elvezetni. Az már igazán csak hab a tortán, hogy késő délutánra még a nyomasztóan szürke, gyakran ködként ránk telepedő felhők is szétnyílnak, és kisüt a Nap.

Így a tanulság nemcsak szakmai, de emberi is: induljon bármilyen rosszul a napod, a végére látványosan szép felfedezésekbe torkollhat!

SZÖVEG ÉS KÉP: TELBISZ TAMÁS

BÚVÓPATAKOK ISKOLAPÉLDÁJA A PONOR-RÉTI PATAK,
melyben itt most többszöröseire duzzadva, ágakra szakadva hömpölyög a vöröses-barnás víz

➔ Digitális lapszámunkban a helyszínen készült video is megtekinthető: www.digitalstand.hu/foldgomb

WELLNESS PÁDIS-MÓDRA

Ha „jólesik”, akár vízbe tett lábakkal üldögélhetünk a Glavoi-réten kitett kerti padoknál. Persze pont ebben az időben nem esik jól

